

Písemné podání k Evropskému soudu pro lidská práva za stranu
stěžovatele v případě

Dorothea Hanzel v. Agnoská republika

Reg. číslo: S12

Strana sporu: stěžovatel

1. Skutkový stav

- 1.1. Stěžovatelkou je Dorothea Hanzel, státní občanka Agnoské republiky, obyvatelka města Torrensaur (dále jen jako „stěžovatelka“).
- 1.2. Stěžovatelka se přestěhovala z rušného centra města Torrensaur do okrajové části téhož města. Tohoto rozhodnutí učinila i se svým manželem Frankem Hanzelem, aby unikli ruchu velkoměsta. V roce 2014 proto koupili dům v periferní části města, který byl postaven již v roce 1952 a vyžadoval investici do rekonstrukce, což manželům nikterak nevadilo. V kilometrové vzdálenosti od jejich nově zakoupeného domu se nacházelo menší letiště, které nebylo nijak rušné. Lety byly odbavovány v čase stanoveném od 06:00 do 22:00. Kvůli nízké kapacitě letiště v hlavním městě Agnoské republiky Capitolu a vysoké poptávce po tulipánech přišla v roce 2015 vláda Agnoské republiky s návrhem k modernizaci a restrukturalizaci letiště nedaleko obydlí Hanzelových. Tento projekt byl realizován k březnu roku 2017, kdy došlo nejen k vybudování ranveje pro nákladní letadla, ale též i k rozšíření té dosavadní. Letiště v souvislosti s rekonstrukcí změnilo plán leteckého provozu, který počítá s denním a nočním režimem letů. Stěžovatelé dále nesouhlasili s tím, aby byla vzletová a přistávací dráha orientována ve směru k jejich rodinnému domu. Tyto námítky však byly stavebním úřadem zamítnuty. Hluk leteckého provozu snížil kvalitu soukromého života stěžovatelky a pohodlí jejího obydlí.
- 1.3. Stěžovatelka se obrátila na Magistrát města Torrensaur se stížností na hluk překračující hlukovou hranici dle zákona č. 257/2018 Sb. o stanovení hlukového limitu. Město Torrensaur nabídlo stěžovatelce odkup nemovitosti ve výši 100.000 EUR, což byla cena stanovená znaleckým posudkem. Pro rodinu stěžovatelky byl odkup nemovitosti nepřijatelný, jelikož dům koupili v roce 2014 za cenu 150.000 EUR.
- 1.4. Rodina stěžovatelky se obrátila na místní úřady se žalobou na letiště, přičemž se domáhala zamezení letového provozu v nočních hodinách, kdy tyto lety narušovaly klidný spánek všech členů rodiny. Vnitrostátní soudní systém stěžovatelce neposkytl dostatečnou ochranu, kvůli čemuž se její rodina nadále potýkala s hlukem, který měl negativní dopad na stěžovatelčin spánek, a to až do takové míry, že se stěžovatelka nemohla plně věnovat svému zaměstnání a následně dostala výpověď.
- 1.5. Po vyčerpání všech vnitrostátních prostředků nápravy se stěžovatelka obrátila na Evropský soud pro lidská práva (dále jen ESLP) se stížností na porušení práva na respektování soukromého a rodinného života dle čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen jako „EULP“ či „Úmluva“).

2. Namítaná porušení práva na respektování soukromého a rodinného života v čl. 8 EULP
 - 2.1. Čl. 8 odst. 1 EULP říká, že „Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.“ Dle čl. 8 odst. 2 EULP „státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“
 - 2.2. Intervence ze strany vedení letiště do soukromí je nepřiměřená v porovnání s dopady na obyvatele žijící v blízkosti letiště. Právo na respektování soukromého života zabezpečuje osobám ochranu ze strany státu v případě, že se jedná o neúměrné jednání dle čl. 8 odst. 2 EULP. Problematiku hluku řešil ESLP v případě Moreno Gómez v. Španělsko. Soud v tomto případě připomněl, že obydlím se běžně rozumí fyzicky omezený prostor, kde se rozvíjí soukromý a rodinný život jedince. Právo na respektování obydlí nezahrnuje jen právo na tento fyzický prostor, ale také na jeho klidné užívání. Dále uvedl, že zásah do práva na respektování obydlí může být nejen materiální či tělesný, jako je např. nepovolený vstup do obydlí, ale také nemateriální, jako hluk, emise, pachy aj. Tyto závažné zásahy mohou dotčenou osobu zbavit jejího práva na respektování obydlí, neboť jí brání jej užívat. Pokud jde o pozitivní povinnosti, které mají členské státy vůči zranitelným jednotlivcům trpícím duševními chorobami, Soudní dvůr potvrdil, že duševní zdraví musí být také považováno za klíčovou součást soukromého života spojenou s aspektem morální integrity. Zachování duševní stability je v tomto kontextu nezbytnou podmínkou účinného využívání práva na respektování soukromého života (Bensaid v. Spojené království, § 47).
 - 2.3. Hluk je stejně relevantním zásahem do rodinného a soukromého života jako např. zápach, ořesy a emise (Hatton and others v. the United Kingdom, § 91), ba i zdraví ohrožující činitel. Tento nepřiměřený zásah způsobil rodině Hanzelových problémy se spánkem, paní stěžovatelce dokonce lékař předepsal prášky na spaní. Jedním z následků tohoto zásahu bylo i zhoršení koncentrace, které zapříčinilo ztrátu její práce. Nebezpečnost hluku dokládá i případ Ireland v. the United Kingdom z 18. 1. 1978, kde soud rozhodl, že držení vězňů v místnostech, ve kterých byli vystaveni hlasitým zvukům, je porušení článku 3 EULP. Způsobení spánkové deprivace se tedy dá v krajních případech vnímat jako nelidské či ponižující zacházení nebo až mučení.
 - 2.4. Nelze opomenout značnou subjektivní stránku tohoto případu. Jednou z důležitých funkcí lidských práv je ochrana jedinců, kteří se liší od většiny, proto je případ nutné posuzovat materiálně, nikoliv formálně. Je tedy třeba brát v potaz, že každý člověk je na hluk jinak citlivý (Hatton and others v. the United Kingdom, § 118). Navíc hluk, jemuž jsou Hanzelovy v noci vystaveny sice přímo nepřekračuje 60 dB (podle mezinárodní věci kdesi cosi), ale jedná se o minimálně hodnotu krajní (až 58 dB).

2. 5. Hospodářský blahobyt země je dle CSWE (Council on Social Work Education) definován jako současné a budoucí finanční zabezpečení, které zahrnuje schopnost jednotlivců, rodin a komunit trvale uspokojovat jejich základní potřeby. Budoucí finanční zabezpečení zahrnuje schopnost absorbovat finanční šoky, plnit finanční cíle, budovat finanční aktiva a udržovat přiměřený příjem po celou dobu životnosti. Vedení letiště nedisponuje žádnou studií potvrzující zásah do hospodářského blahobytu země, a tak se ohrožení hospodářského blahobytu země ve věci zrušení nočních letů nedá považovat jako relevantní argument pro zachování nočního provozu letiště a opodstatnění narušování nočního klidu v oblasti blízké letišti (Hatton and others v. the United Kingdom, § 114). Stát pochybil v zabezpečení práva na respektování soukromého života. Čl. 8 je porušen i v případě, kdy stát nebyl schopen dostatečně regulovat soukromý průmysl (tj. i když stát přímo článek neporušil) a nezajistil tak spravedlivou rovnováhu mezi konkurenčními zájmy jednotlivců zasažených nočním hlukem (Hatton and others v. the United Kingdom, § 98, § 119). Důkazem nerovnováhy mezi konfliktními zájmy je i to, že Úřad pro civilní letectví Agnoské republiky upravil letový řád letiště Torrensaur s účinností od 1. 2. 2019, kvůli čemuž se počet nočních letů zvýšil na 70 letů za noc. Tato úprava letového řádu byla provedena před ukončením soudního sporu mezi stěžovatelkou a Agnoskou republikou. Nadto pouhý odkaz na ekonomické zájmy země není dostačující pro ospravedlnění zásahu do lidských práv. Též pak zmínil, že smluvní státy by se měli snažit co nejvíce omezit zasahování do lidských práv třeba i hledáním různých jiných alternativ. Tuto snahu o omezení zásahů do lidských práv Agnoská republika úplně vynechala. (Chamber judgement in the case of: Hatton and others v. the United Kingdom)
2. 6. Čl. 13 EULP říká, že „Každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností.”
2. 7. Čl. 13 Úmluvy zajišťuje existenci prostředku nápravy ve vnitrostátním právním řádu, který dovoluje prosazovat práva a svobody zaručené Úmluvou v případě, že jsou porušována. Toto ustanovení stanovuje povinnost smluvním státům poskytnout účinný vnitrostátní prostředek nápravy, kterým je možné se dožadovat respektování práv garantovaných Úmluvou, i když státy mají při interpretaci tohoto ustanovení určitý prostor. Nicméně prostředek nápravy požadovaný článkem 13 musí být „účinný“ jak v právní teorii, tak i v praxi, především v tomto smyslu nesmí být jeho výkonu neospravedlnitelným způsobem bráněno jakýmkoliv jednáním či opomenutím orgánů žalovaného státu.
2. 8. Přezkum ze strany vnitrostátních soudů neumožnil zvážit, zda nárůst nočních letů v rámci režimu představoval odůvodněné omezení práva na respektování soukromého a rodinného života nebo domovů těch, kteří bydleli v blízkosti letiště Torrensaur. Vnitrostátní soudy se nedostatečným způsobem vypořádaly s nároky stěžovatelky a nezhodnotily, zda nárůst nočních letů v rámci režimu bude představovat odůvodněné omezení práva na respektování soukromého a rodinného života nebo domovů těch, kteří bydlí v blízkosti letiště Torrensaur.

3. Závěr

3. 1. Jednáním Agnoské republiky bylo porušeno právo na respektování soukromého a rodinného života dle čl. 8 EULP a právo na účinné opravné prostředky dle čl. 13 EULP.
3. 2. Agnoská republika porušila právo stěžovatelky a členů její rodiny na respektování soukromého a rodinného života dle čl. 8 EULP tím, že neučinila ochranná opatření k zamezení hluku z letiště v blízkosti obydlí stěžovatelky, jehož noční provoz negativně ovlivnil zdraví stěžovatelky a její rodiny. Agnoská republika dále nedbala na stížnosti podané stěžovateli při výstavbě letové dráhy orientované směrem k jejich domu, tudíž by dle čl. 13 EULP by měla být zřízena náprava újmy vzniklé na stěžovatelích.
3. 3. Stěžovatelka se domáhá rozhodnutí ESLP, že Agnoská republika porušila čl. 8 a čl. 13 Úmluvy.

Seznam zdrojů:

1. Česká advokátní komora v Praze. Stručná rukojeť českého advokáta k Evropské úmluvě o lidských právech. [online]. [cit. 29. 03. 2020]. Dostupný z: https://www.cak.cz/assets/files/2291/Evropska_rukojet_2008.pdf
2. Moreno Gómez v. Spain. Evropský soud pro lidská práva. 16. 11. 2004. č. 4143/02.
3. Bensaid v. Spojené království. Evropský soud pro lidská práva. 6. 2. 2001. č. 44599/98
4. Ireland v. United Kingdom. Evropský soud pro lidská práva. 18. 1. 1978. č. 5310/71
5. Hatton and others v. the United Kingdom. Evropský soud pro lidská práva. 8. 7. 2003. 36022/97
6. Council on Social Work Education. CURRICULAR GUIDE for ECONOMIC WELL-BEING PRACTICE. [online]. [cit. 29. 03. 2020]. Dostupný z: <https://www.cswe.org/CMSPages/GetFile.aspx?guid=77de3a0d-8f9d-45e5-b48e-7a57f241945f>
7. Council of Europe/European Court of Human Rights. Guide on Article 8 of the European Convention on Human Rights. [online]. [cit. 28. 03. 2020]. Dostupný z: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_ENG.pdf
8. Česká advokátní komora v Praze. STRUČNÁ RUKOJEŤ ČESKÉHO ADVOKÁTA K EVROPSKÉ ÚMLUVĚ O LIDSKÝCH PRÁVECH. [online]. [cit. 25. 03. 2020]. Dostupný z: https://www.cak.cz/assets/files/170/BA_04_Z2.pdf
9. CHAMBER JUDGMENT IN THE CASE OF: HATTON AND OTHERS v. THE UNITED KINGDOM. Evropský soud pro lidská práva. 2. 10. 2001.